

prof. Grażyna Pstrokońska-Nawratil
Akademia Muzyczna we Wrocławiu

R E C E N Z J A

w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego
Pani dr Gabrieli Karin Konkol w oparciu o Uchwałę Senatu nr 196/2021
Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

Sylwetka habilitantki

Dr Gabriela Karin Konkol uzyskała tytuł magistra sztuki na Wydziale Instrumentalnym (fortepian) w AM w Gdańsku w 1972 roku. Trzy lata później otrzymała także tytuł magistra politologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Doktoryzowała się w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy na Wydziale Pedagogiki i Psychologii. Pracę doktorską z nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki obroniła w 2000 roku. Ponadto odbyła studia podyplomowe z emisji głosu w Instytucie Edukacji Artystycznej w Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego (2004) oraz ukończyła Studium Wychowania Muzycznego Carla Orffa w AM im. Fryderyka Chopina w Warszawie (2005)

Pracę zawodową podjęła jako nauczyciel gry na fortepianie w PSM I st. w Malborku (1987-93), od 1991r do chwili obecnej pełni te same obowiązki w Sopockiej Szkole Muzycznej I st., od 2002 r jako nauczyciel dyplomowany. Od 2003 r. kieruje tamże sekcją fortepianu. Ponadto w latach 1989-90 pracowała jako akompaniator w Zespole Szkół Muzycznych w Gdańsku - Wrzeszczu, a w latach 2001-2003 była nauczycielem muzyki w Szkole Podstawowej im. Jana Matejki w Sopocie.

Drogę akademicka rozpoczęła habilitantka jako akompaniator na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (1994-1999). W roku 2000, także jako akompaniator, podjęła pracę w AM w Gdańsku na Wydziale Dyrygentury Chóralnej, Muzyki Kościelnej. Edukacji Artystycznej, Rytmiki i Jazzu (2000-2003). Na tym wydziale pracowała kolejno jako adiunkt (2003 2015), starszy wykładowca (2015-19) i ponownie jako adiunkt (2019 do dziś). W latach 2008 -2019 dr G. Konkol kierowała Ogólnowydziałową Sekcją Praktyk Pedagogicznych, a także pełniła inne ważne funkcje na swoim wydziale.

Działalność naukowo-badawcza

Dr Gabriela Konkol uczestniczyła, jako przedstawicielka swojej uczelni, w wielu krajowych i międzynarodowych projektach naukowo-badawczych,

współpracując m.in. z Akademią Muzyki i Tańca w Jerozolimie, z Wydziałem Muzyki i Sztuki w Belgradzie, z Uniwersytetem w Cambridge, z Uniwersytetem Mozarteum w Austrii, z Uniwersytetem w Padwie i z Uniwersytetem Muzycznym w Wiedniu.

W ramach Programu Erasmus+ Teaching Staff Mobility prowadziła zajęcia z metodyki nauczania muzyki w uczelniach takich krajów jak: Austria, Chorwacja, Czechy, Estonia, Finlandia, Islandia, Izrael, Litwa, Łotwa, Portugalia, Serbia, Słowenia, Turcja, i Włochy. Habilitantka od wielu lat działa także w Wyszehradzkiej Grupie Muzycznej obok przedstawicieli Czech, Słowacji i Węgier.

Po uzyskaniu stopnia doktora Gabriela Konkol opublikowała jedną monografię poświęconą problematyce edukacji muzycznej, w wymiarze międzynarodowym i w kontekście procesów zjednoczeniowych (2013) oraz 40 artykułów naukowych, w tym 20 artykułów w publikacjach zagranicznych, poruszających takie tematy jak: system edukacji w Polsce, reformy przedmiotu muzyka na tle państw UE, kształcenie muzyczne w systemie edukacyjnym Niemiec. Zainteresowania naukowe habilitantki obejmują także problemy edukacji muzycznej w państwach spoza UE, takich jak Turcja i Izrael. Dr Gabriela Konkol jest redaktorem naczelnym serii *International Aspects of Music Education* (Wyd. AM w Gdańsku) oraz członkiem komitetu redakcyjnego czasopisma *The Journal of Music Education* w Ljublanie.

Pole naukowo-badawcze habilitantki związane jest przede wszystkim z edukacją muzyczną dzieci i młodzieży i obejmuje problematykę kształcenia uczniów szkół muzycznych, metodykę nauczania w szkołach ogólnokształcących, edukację muzyczną w systemach oświatowych państw europejskich oraz zagadnienia związane z percepcją muzyki i preferencjami muzycznymi młodzieży.

Dr Gabriela Konkol ma na swoim koncie ważne osiągnięcia organizacyjne, takie jak: przewodniczenie komitetowi organizacyjnemu EAS Conference/ISME European Regional Conference *Teaching and Learning Processes* (AM Gdańsk 18-21.05.2011). W obradach wzięło udział 150 uczestników z 35 krajów i czterech kontynentów, w tym wielu wybitnych naukowców i pedagogów. Uczestniczyła też w Komitecie naukowo-organizacyjnym czterech Międzynarodowych Olimpiad Muzycznych, które miały miejsce w Tallinie (2 krotnie), Rydze, Kłajpedzie oraz jednej międzynarodowej i dwóch ogólnopolskich konferencjach w Gdańsku.

Osiągnięcia dydaktyczne

Habilitantka jest pedagogiem od 30 lat. Bogatych doświadczeń dostarczyła jej praca z dziećmi: nauka gry na fortepianie, a także rola akompaniatora, co w połączeniu z obserwacją osiągnięć muzycznych uczniów, zaowocowało pracą

doktorską zatytułowaną: *Rodzinne uwarunkowania osiągnięć muzycznych (na przykładzie uczniów szkół muzycznych I i II stopnia)*. Jako nauczyciel akademicki prowadzi takie przedmioty, jak: dydaktyka nauczania muzyki (na poszczególnych etapach edukacyjnych), metodyka nauczania muzyki, proseminarium Carla Orffa, proseminarium metody Zoltana Kodaly`a, *Teoria uczenia się muzyki* Edwina E. Gordona, pedagogika muzyki, historia pedagogiki muzycznej, pedagogika muzyki w Europie oraz aktywne słuchanie muzyki i wstęp do pedagogiki zabawy. Istotną pozycję w jej wykładach zajmuje polska koncepcja wychowania muzycznego oraz jej związki z teorią wychowania estetycznego.

Dr Gabriela Konkol jest promotorem 85 prac licencjackich i magisterskich. Praca magisterska Pawła Stankiewicza *Elementy muzyki rozrywkowej na lekcjach muzyki w szkole ogólnokształcącej* otrzymała wyróżnienie na XV Ogólnopolskim Konkursie Prac Magisterskich Absolwentów Akademii Muzycznych (AM Gdańsk 2006). Habilitantka często występuje też w roli recenzenta. W latach 2017 - 21 pełniła funkcję promotora pomocniczego mgr Katarzyny Nowotczyńskiej, przygotowującej pracę doktorską o twórczości na skrzypce i fortepian Witolda Lutosławskiego i Krzysztofa Pendereckiego, (u boku promotora prof. Andrzeja Kulki).

W 2006 r dr Gabriela Konkol powołała do życia w swojej akademii Koło Naukowe Edukacji Muzycznej (KNEM) i od 15 lat jest inicjatorem i opiekunem artystycznym organizowanych projektów. W ramach swojej działalności KNEM zorganizował pięć Ogólnopolskich Konferencji Kół Naukowych Edukacji Muzycznej. W roku 2010/2011 projekty KNEM objęte zostały honorowym patronatem Prezydenta Gdańska, a w latach 2015, 16 i 18 otrzymały subwencje na działalność naukową, artystyczną i kulturalną od MKiDN.

Inne osiągnięcia

Dr Gabriela Konkol wielokrotnie zasiadała w jury konkursów pianistycznych, takich jak: Kurpfälzischer Klavierwettbewerb, 3th International Youth Piano Competition Broumovská Klávesa Mikulov/Czechy (2013) oraz w edycjach 4.-10. biennale Adolf - Metzner Musikwettbewerb Frankenthal/Niemcy (2005-2017). Była także w latach 2012, 2014, 2016, 2018 jurorem podczas czterech Międzynarodowych Olimpiad Muzycznych (Tallin, Ryga, Kłajpeda) oraz sekretarzem jury krajowych eliminacji do tych olimpiad.

Za swoje osiągnięcia w pracy dydaktyczno-artystycznej otrzymała czterokrotnie Nagrodę Rektora Akademii Muzycznej w Gdańsku, Nagrodę Prezydenta Miasta Sopotu oraz Nagrodę Dyrektora Sopotkiej Szkoły Muzycznej.

Za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania została wyróżniona Medalem Edukacji Narodowej (2016), Srebrnym Medalem za Długoletnią Służbę (2010) oraz Honorową Odznaką Zasłużony dla Kultury Polskiej (2009). O prestiżu jej dokonań w kraju i zagranicą świadczą także liczne listy gratulacyjne.

Proponowane oryginalne osiągnięcia projektowe

Przedmiotem postępowania zgodnie z art. 219 pkt.2e Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. jest zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe. Habilitantka przedstawia w tym zakresie dwie propozycje:

1. Autorski projekt edukacyjno-artystyczny *Świat Nowej Muzyki - twórcy znani i nieznani*.

2. Międzynarodowy projekt badawczy *Musical Mirrors*

W ramach pierwszego projektu nagrany został koncert edukacyjny, podczas którego prezentowane były utwory polskich kompozytorów współczesnych (Kazimierza Serockiego, Witolda Szalonka, Zbigniewa Bargielskiego, Maksyma Kalinowskiego). Część badawcza projektu dotyczyła recepcji powyższych utworów wśród uczniów klas IV - VI ogólnokształcących szkół podstawowych Trójmiasta. Dr Gabriela Konkol była projektodawcą przedsięwzięcia i twórcą jego koncepcji, sprawowała kierownictwo projektu, opracowała szczegółowy scenariusz, osobiście koncert komentowała, a także podjęła się obowiązku reżyserii strony muzycznej. Jest też autorką wiersza, służącego interpretacji jednego z utworów oraz tekstu książeczki programowej. Pomimo pandemicznych trudności, przedsięwzięcie zostało zrealizowane w 2020 r. Założeniem projektu było zbadanie stopnia percepcji muzyki u uczniów, wykształcenie w nich potrzeby kontaktu ze sztuką i muzyką współczesną, ukazanie jej piękna i wartości. Związane z tym przeżycia służyć miały rozwinięciu wyobraźni muzycznej, a także pobudzeniu kreatywności dzieci. Celem bezpośrednim była świadoma percepcja muzyki i odkrywanie jej emocjonalnego charakteru. To zadanie nabrało dodatkowych walorów w kontekście prezentacji muzyki współczesnej, która zajmuje istotne miejsce w pracy pedagogicznej habilitantki.

Na płycie znalazły się cztery charyzmatyczne miniatury kompozytorów współczesnych, będących niegdyś ikonami muzyki nowej:

1. *Swinging Music* na klarnet, puzon, wiolonczelę lub kontrabas i fortepian Kazimierza Serockiego z 1970 r., w którym to utworze autorka uwypukla układy rytmiczne, a także poszukiwania nowych barw poprzez nowatorskie sposoby gry (w tym preparacje) i wykorzystane *przedmioty muzyczne*. Meandry rytmiczne obrazują dodatkowo tancerze, co podświadomie pobudza do ruchu także młodych

słuchaczy (warto zaznaczyć, że *Swinging Music* było sztandarową pozycją słynnego, historycznego już zespołu Warsztat Muzyczny).

2. Szkic nr 1. Z cyklu *Trzy utwory na harfę solo* Witolda Szalonka (1972) - to okazja do przybliżenia eksperymentowania z tradycyjnym instrumentem w poszukiwaniu nowego brzmienia, a także sposobu jego notacji. Służy temu preparacja instrumentu, a także system znaków ujętych w partyturę graficzną. Taki rodzaj zapisu staje się impulsem do poszukiwania bogatych możliwości interpretacyjnych, a w konsekwencji do improwizacji.
3. Szkic nr 2. powyższego cyklu, to kolejna propozycja autorki. W tym przypadku na plan pierwszy wysuwa się sonoryzm, co ma uwrażliwić uczniów na szczególną barwę i pozwala ukazać kompozytora w roli malarza dźwięków. Symultanicznie z płynącą muzyką rodzi się obraz graficzny tworzony spontanicznie przez malarza - performera. W takim doświadczeniu, transformacji brzmienia na obraz, mogliby także uczestniczyć uczniowie.
4. Kolejna pozycja - to *Ptak ze snu* na akordeon i perkusję Zbigniewa Bargielskiego (1980). Kompozycję tą wyróżnia programowy tytuł, powodując pełne emocji baśniowe reminiscencje. Wprowadzeniem do tego onirycznego nastroju jest wiersz Pani Gabrieli Konkol, inspirowany muzyką, ukazujący bogactwo skojarzeń. Taką możliwość własnej, nieskrępowanej interpretacji, może mieć podczas słuchania kompozycji każde dziecko. Autorka zwraca też uwagę na swobodę w realizacji utworu poprzez zastosowanie aleatoryzmu.
5. Piątą propozycją jest utwór zamówiony specjalnie u młodego gdańskiego kompozytora Maksyma Kalinowskiego. Według scenariusza kompozytorki celem utworu było wykorzystanie wszystkich dotychczas prezentowanych instrumentów i stworzenie z nich większego zespołu. Dodatkową atrakcją wykonania był udział w nim dzieci, które improwizowały we wskazanych w partyturze momentach, także przy pomocy *przedmiotów muzycznych*.

Sfera badawcza powyższego projektu obejmowała teoretyczny i praktyczny cel poznawczy. Autorka postawiła szereg pytań związanych z integracją sztuk w procesie percepcji nowej muzyki przez dzieci. Zakłada też hipotezę główną podkreślającą niezwykle istotne znaczenie tego doświadczenia. W projekcie uczestniczyło 120 uczniów, podzielonych na dwie grupy: kontrolną i eksperymentalną. Każda prezentacja odbywała się w oparciu o metodycznie i merytorycznie przygotowany plan. W efekcie przeprowadzonych badań autorka uzyskała potwierdzenie swojej hipotezy o szczególnym działaniu dydaktyki w oparciu o integrację sztuk w zakresie percepcji nowej muzyki przez dzieci. Pozostaje jedynie życzyć Pani doktor realizacji całej serii tak udanych filmów edukacyjnych.

Jako swoje drugie dokonanie dr Gabriela Konkol wskazuje międzynarodowy projekt naukowo-badawczy, który miał miejsce w latach 2017-2019, zatytułowany *Musical Mirrors* Veroniki Cohen, *możliwości wdrożeniowe metody w aspekcie emocjonalno-poznawczym w Polsce*. W badaniach uczestniczyło 251 uczniów ze szkół ogólnokształcących województwa Pomorskiego i Małopolskiego. Statystyczne opracowanie wyników pozwoliło na zanalizowanie możliwości wprowadzenia tej metody w Polsce. Jako przedstawiciel AM w Gdańsku habilitantka odpowiadała za koordynację projektu, organizację szkoleń dla nauczycieli, analizę metod w krajowym kontekście. Brała też udział w pracach nad stworzeniem modelu badań, a także czuwała nad ich przebiegiem. Zwieńczeniem jej działania był czynny udział w seminarium naukowym *Musical Mirrors* prowadzonym przez Veronicę Cohen w AM w Krakowie, podsumowującym badania pilotażowe oraz zaproszenie habilitantki na dalsze szkolenie w ramach projektu *Jerozolimskie Akademia Muzyki i Tańca*.

Konkluzja

Przedstawione osiągnięcie projektowe dr Gabrieli Karin Konkol, wraz z załączoną dokumentacją, spełniają w sposób wzorowy wymagania ustawowe. Habilitantka ma w swoim dorobku wybitne osiągnięcia w dziedzinie nowoczesnej edukacji muzycznej, a jej koncepcja w zakresie integracji sztuk otwiera drogę do szerokiego poznania muzyki XX i XXI w przez młodych słuchaczy - uczniów szkół ogólnokształcących. Biorąc pod uwagę wartość przedstawionych projektów, oryginalność i kompletność propozycji artystycznej, wnikliwość i konsekwencję sfery badawczej oraz imponujący dorobek naukowo -metodyczny w wymiarze krajowym i międzynarodowym - oceniam niezwykle wysoko przedłożoną pracę habilitacyjną jednocześnie wnosząc o jej wyróżnienie.

Barbara Piotrowska-Uski